

**Наукова бібліотека
Сумського державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка**

**«Князь української бібліографії»
(до 140-річчя В. В. Дорошенка)**

Бібліодослідження

**Суми
2019**

Його доробок, який ми маємо вивчати й
осмислювати, – це наслідок «жертвовної праці»
вченого на благо українського суспільства

В. Кубійович

Володимир Вікторович Дорошенко – знавець української історії, літературознавець, перекладач, літературний критик, громадсько-політичний діяч, член Наукового товариства імені Тараса Шевченка. В. Дорошенко зробив значний внесок у розвиток вітчизняного книгознавства та українознавчої бібліографії.

Праці вченого зберегли свою інформаційну і наукову вартість і дають нам можливість уявити історію української бібліографії як складову частину української культури.

Нелегким був творчий шлях видатного бібліографа, глибокого знавця української книги, літератури, історії та наукового життя, але незважаючи на постійні перешкоди він зумів залишити по собі помітний слід. «Князем української бібліографії» назвав В. Дорошенка професор І. Борщак.

У Радянській Україні, праці вченого були вилучені з наукового обігу. Проте у Західній Україні і за кордоном його вважали одним із найповажніших діячів української культури.

Після закінчення у 1905 році історико-філологічного факультету Московського університету Володимир Вікторович працював на Полтавщині у статистичному бюро. Був членом Революційної української партії, потім – Української соціал-демократичної робітничої партії. Від січня 1907 до весни 1908 року перебував під арештом за революційну діяльність, після звільнення переїхав до Львова.

На початку своєї бібліографічної діяльності Володимир Вікторович співпрацював з Російською академією наук у виданні «Обозрение трудов по славяноведению...», що виходило за редакцією професора В. Бенешевича. В. Дорошенко – автор 3-го випуску покажчика, що включає літературу за 1912 рік.

У 1913 році Дорошенка обрали головою Бібліографічної комісії Наукового товариства імені Т. Шевченка.

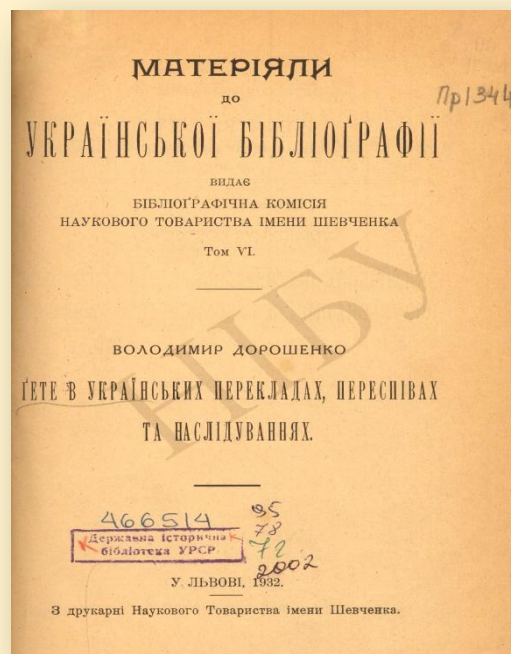
Для поглиблення знань з українознавства він поступив на філософський факультет Львівського університету, який закінчив у 1913 році. Член Загальної Української Ради з 1915 року.

Першою бібліографічною публікацією на шевченківську тематику був інформаційний огляд «Шевченкознавство за останнє десятиліття (1914–1924)», який був надрукований у часописі «Стара Україна» у 1925 році. У цьому огляді було представлено видання творів Т. Шевченка, наукову літературу про нього, що вийшла в Україні та за її межами, а також матеріали до біографії поета. Високу оцінку отримала праця В. Дорошенка: «Покажчик видань Шевченкових творів та опис бібліографічних праць про Шевченка» (Львів, 1939). Він був 16 томом Повного видання творів Т. Г. Шевченка, здійсненого Українським науковим інститутом у Варшаві. Для такої великої кількості інформації треба було б видати ще два томи, але такої можливості не було, тому пішли на обмеження і включили до тому лише видання Шевченкових творів.

Під час Першої світової війни емігрував до Відня, де працював редактором у видавництві «Союз визволення України». У 1916 році Володимир Вікторович повернувся до Львова і продовжив свою діяльність у Бібліотеці Наукового товариства імені Тараса Шевченка. У 1918 році працював у Києві в Українській академії наук у канцелярії секретаря Академії професора А. Кримського. З 1937 по 1944 рік обіймає посаду директора Бібліотеки Наукового товариства імені Тараса Шевченка.

У двадцяті роки В. Дорошенко продовжував друкувати широкі огляди українознавчих матеріалів у київському журналі «Україна».

Зразковою бібліографічною працею було дослідження про Пантелеймона Куліша. Матеріал було згруповано за трьома розділами: I. – Видання Кулішових творів; II. – Матеріали до біографії Куліша й студії про його життя; III. – Студії над творчістю Куліша. Бібліографічні праці, присвячені О. Кобилянській та П. Кулішу, написані у співавторстві з Василем Сімовичем були опубліковані у 1928 році.

Велику увагу бібліограф приділяв працям зарубіжних письменників. В. Дорошенко разом у співавторстві з В. Дроздовським опублікували бібліографічний покажчик «Л. М. Толстой в українських перекладах», до якого включено приблизно 150 бібліографічних записів перекладів творів Л. Толстого, в тому числі і виданих за межами України. Одна із перших в Україні бібліографічних праць Володимира Дорошенка, яка викликає й досі особливий інтерес, була книга «Гете в українських перекладах, переспівах та наслідуваннях» (Львів, 1932), надрукована у серії НТШ «Матеріали до української бібліографії».

Учений займався бібліографуванням перекладів зарубіжних письменників, зокрема польського поета А. Міцкевича. У 1929 році була надрукована його праця «Adam Mickiewicz w literaturze ukraińskiej» у холмському часописі «Катена». Важливим моментом у житті Володимира Вікторовича була підготовка першої сучасної української енциклопедії, де він взяв активну участь. Тритомна «Українська Загальна Енциклопедія» була видана протягом 1930 – 1935 років.

Після того, як бібліотеку НТШ було включено до мережі бібліотек АН УРСР, а з книжкових фондів Бібліотеки Наукового товариства імені Тараса Шевченка почали вилучати українські книги, у 1944 році Володимир Вікторович прийняв рішення емігрувати на Захід. Спочатку Дорошенко переїхав до Чехословаччини потім до Німеччини, а в 1949 році – до Філадельфії. Після емігрування бібліограф займався літературно-науковою роботою та був редактором щоденника «Америка».

Починаючи з 1950-х років, у Філадельфії він видав кілька ретроспективних покажчиків української емігрантської преси: «Українська національна преса в роки 1945 – 1951 по цей бік залізної заслони» (1951); «Українська євангельська преса» (1952); «Показник української католицької преси у ЗДА» (1952); «Українська преса в ЗДА» (1954); «Реєстр українських періодичних видань у вільному світі за 1961 – 1962 рр.» (1963).

Найвищу оцінку одержало бібліографічне видання фахівця: «Огнище української культури: Історія НТШ» (Філадельфія, 1951).

У 1959 році виходить у світ книга Володимира Дорошенка «Просвіта». Її невід'ємною складовою є бібліографічна інформація про видавничу діяльність «Просвіти».

Помер Володимир Вікторович Дорошенко 25 серпня 1963 року у Філадельфії, похований на українському православному цвинтарі у Баунд-Бруку.

Незважаючи на те, що життя Володимира Дорошенка було насичене перешкодами, він залишив по собі велику творчу спадщину. Бібліограф зумів пронести вогник відданості Україні та своїй дослідницькій діяльності. Його праці зберегли інформаційну та наукову цінність і дають змогу уявити історію української бібліографії як складову частину української культури. Усе життя Володимир Дорошенко мріяв про розквіт та процвітання України.

Науково-бібліографічні праці В. В. Дорошенка

Dorochenko, V. Adam Mickiewicz w Literaturze Ukrain-Skiej [Text] / V. Dorochenko // Kamena. – [Холм], 1924. – Ч. 10. – С. 190–192.

Dorochenko, V. Ukrainśka Biblioteka Narodowa w Polsce: Biblioteka Tow. Nauk. im. Szewczenki we Lwowie [Text] / V. Dorochenko // Biuletyn Polsko-ukrainśki. – Warszawa, 1936.

Дорошенко, В. Століття першої газети в Києві [Текст] : («Киевский телеграф», 1859–1959) / В. Дорошенко // Сучасність. – Мюнхен, 1961.

Дорошенко, Володимир Вікторович [Текст] / В. Дорошенко // Особисті архівні фонди відділу рукописів : анотований покажчик. – Львів, 1995. – С. 70–71.

Дорошенко, В. «Просвіта», її заснування й праця [Текст] : короткий історичний нарис / В. Дорошенко. – Філадельфія, 1959.

Дорошенко, В. Бібліографія творів Ольги Кобилянської [Текст] / В. Дорошенко // Ольга Кобилянська : альманах. – Чернівці, 1928. – С. 157–209.

Дорошенко, В. Бібліографія шевченкознавства [Текст] : огляд покажчиків / В. Дорошенко. – Львів, 1939.

Дорошенко, В. Большевицькі коментарі до Шевченкових поезій [Текст] / В. Дорошенко // Літературно-науковий збірник. – Ганновер, 1947. – Ч. 2. – С. 96–101.

Дорошенко, В. Василь Стефаник [Текст] / В. Дорошенко – Львів, 1921.

Дорошенко, В. Гете в українських перекладах, переспівах і наслідуваннях [Текст] : спроба бібліогр. / В. Дорошенко. – Львів, 1932.

Дорошенко, В. Гоголь українською мовою [Текст] / В. Дорошенко // Бібліол. вісті. – 1927. – № 3. – С. 57–63.

Дорошенко, В. Дорошенко В. Завваги з приводу покажчика до Шевченка [Текст] / В. Дорошенко // Свобода. – Джерсі Сіті, 1962. – 18 липня. – № 135. – С. 3.

Дорошенко, В. Покажчик літератури про українську пресу [Текст] / В. Дорошенко // Сучасність. – Мюнхен, 1963. – № 6. – С. 111–120.

Дорошенко, В. Спис творів І. Франка [Текст] / В. Дорошенко. – Вип. 1/2. – Львів, 1921.

Дорошенко, В. Женевські видання Шевченкових поезій [Текст] / В. Дорошенко // Українська книга. – 1942. – Річник 4. – С. 135–152.

Дорошенко, В. Життя і слово [Текст] : статті на літературні і громадські теми українською мовою за 1920 р. / В. Дорошенко // Книжка. – Станіслав, 1922. – № 1/3. – С. 20–24.

Дорошенко, В. Життя і слово [Текст] : статті на літературно-громадські теми / В. Дорошенко. – Львів ; Київ, 1918.

Дорошенко, В. З історії першої газети в Києві [Текст] : («Киевский телеграф») / В. Дорошенко // Сучасність – Мюнхен. – 1961. – № 10. – С. 37–40.

Дорошенко, В. Л. М. Толстой в українських перекладах [Текст] : бібліографічний покажчик / В. Дорошенко // Бібліол. вісті. – 1929. – № 4. – С. 19–25. – У співавт.

Дорошенко, В. Літературнонауковий вісник [Текст] (коротше про роки 1898–1919 і довше про 1922–1933) / В. Дорошенко // ЛНВ. – [Регенсбург], 1948. – Кн. 1.

Дорошенко, В. Літературно-науковий вісник [Текст] : (1891–1919) / В. Дорошенко. – Авсбург, 1948.

Дорошенко, В. Матеріали до бібліографії друкованих праць академіка М. Грушевського за 1905–1928 рр. [Текст] / В. Дорошенко. – Київ, 1929. – У співавт.

Дорошенко, В. Мої Шевченкознавчі праці [Текст] / В. Дорошенко // Шевченко. – Нью-Йорк, 1955. – Річник. 4. – С. 33–40.

Дорошенко, В. Найновіша література про П. Куліша [Текст] : інформаційний огляд видань і розвідок, 1914–1929 / В. Дорошенко // Зап. НТШ. – Львів, 1928. – Т. 148. – С. 307–334.

Дорошенко, В. Наукове товариство імені Шевченка у Львові [Текст] : (1873–1892–1912 рр.) / В. Дорошенко. – Київ ; Львів, 1913.

Дорошенко, В. Нові книжки по історії нашої літератури [Текст] / В. Дорошенко // ЛНВ. – 1910. – Т. 51. – С. 180–185.

Дорошенко, В. Огляд новіших розвідок і видань по історії української літератури XVI–XVIII вв. [Текст] / В. Дорошенко // Наша школа. – Львів, 1911. – Кн. 1. – С. 23–42.

Дорошенко, В. Півторає літ української політичної думки [Текст] / В. Дорошенко. – Відень, 1914.

Дорошенко, В. Показчик видань Шевченкових творів та спис бібліографічних праць про Шевченка [Текст] / В. Дорошенко // Шевченко Т. Повне видання творів Тараса Шевченка. – Варшава ; Львів, 1939. – Т. 16.

Дорошенко, В. Показчик літератури про українську пресу [Текст] / В. Дорошенко // Сучасність. – Мюнхен, 1963. – № 6. – С. 112.

Дорошенко, В. Показчик літератури українською мовою в Росії за 1798–1897 рр. [Текст] / В. Дорошенко // Науковий ювілейний збірник університету, присвячений Т. Г. Масарикаві для вшанування 75-их роковин його народження. – Прага, 1925. – Ч. 1. – С. 142–238.

Дорошенко, В. Показник української католицької преси в ЗДА [Текст] / В. Дорошенко // Шлях. – Філадельфія, 1952. – № 32/33.

Дорошенко, В. Розвиток українського друку в XIX–XX ст. у цифрах [Текст] / В. Дорошенко // Українська книга. – 1937. – № 1. – С. 12–17.

Дорошенко, В. Спис творів І. Франка з додатком статей про нього і рецензії на його писання [Текст] / В. Дорошенко. – Вип. 1. – Львів, 1918.

Дорошенко, В. Українознавство в російському покажчику для самоосвіти [Текст] / В. Дорошенко // Зап. НТШ. – Львів, 1911. – Т. 104. – С. 192–199.

Дорошенко, В. Українознавство поза межами УСРР в 1920 р. [Текст] / В. Дорошенко // Україна. – 1927. – № 5. – С. 131–150.

Дорошенко, В. Українознавство поза межами УСРР в рр. 1914–1925 [Текст] / В. Дорошенко // Україна. – 1925. – № 6. – С. 155–168.

Дорошенко, В. Українство в Росії: новіші часи [Текст] / В. Дорошенко. – Відень, 1916.

Дорошенко, В. Українська католицька преса в Канаді в роках 1945–1962 [Текст] / В. Дорошенко // Наша мета. – Торонто, 1962. – № 29. – С. 2–3.

Дорошенко, В. Українська національна бібліотека: Бібліотека НТШ у Львові [Текст] / В. Дорошенко. – Львів, 1936.

Дорошенко, В. Українське літературне життя на еміграції [Текст] / В. Дорошенко // Трибуна України. – Варшава, 1923. – № 1. – С. 21–23 ; № 2/3. – С. 32–39. – У співавт.

Дорошенко, В. Український видавничий рух на Радянській Україні в 1920 р. [Текст] / В. Дорошенко // Книжка. – Станіслав, 1922. – № 1/3. – С. 16–20.

Дорошенко, В. Український науковий рух в 1911 р. [Текст] : [огляд літератури] / В. Дорошенко // ЛНВ. – 1912. – Т. 57. – С. 338–353.

Дорошенко, В. Український науковий рух в 1912 р. [Текст] : [огляд літератури] / В. Дорошенко // ЛНВ. – 1913. – Т. 61. – С. 361–374 ; 505–528.

Дорошенко, В. Чужа преса про нас [Текст] / В. Дорошенко // Вісник Союзу визволення України. – Відень, 1914. – № 5/6. – С. 9–11.

Дорошенко, В. Шевченкова криниця [Текст] / В. Дорошенко. – Львів, 1922.

Дорошенко, В. Шевченкознавство в 1925 р. [Текст] / В. Дорошенко // Славянська книга. – Прага, 1926. – Ч. 4/5. – С. 215–220.

Дорошенко, В. Шевченкознавство за останнє десятиліття [Текст] : (1914–1924 рр.) / В. Дорошенко // Стара Україна. – 1925. – № 3/4. – С. 72–80.

Дорошенко, В. «Літературно-науковий вісник»: з нагоди 50-річчя заснування [Текст] / В. Дорошенко // Літературно-науковий вісник. – Регенсбург, 1948. – Книжка 1 : (на чужині). – С. 47–55.

Дорошенко, В. Реєстр українських періодичних видань у вільному світі за 1961–1962 рр. [Текст] / В. Дорошенко. – Нью-Йорк, 1963.

Друковані публікації про В. В. Дорошенка

Doroshenko Volodymyr [Text] // Encyclopedia of Ukraine. – Toronto, 1985. – Vol. 1. – P. 747–748.

Антонюк, Н. В. Дорошенко Володимир Вікторович [Текст] / Н. В. Антонюк, М. М. Комариця // ЕСУ. – Київ, 2008. – Т. 8 : Дл–Дя. – С. 338.

Антонюк, Н. Дорошенко Володимир Вікторович [Текст] / Н. Антонюк // Українська журналістика в іменах: матеріали до енциклопед. слов. – Львів, 1998. – Вип. 5. – С. 357–358.

Бачинський, Л. Володимир Вікторович Дорошенко [Текст] / Л. Бачинський // Український історик. – Нью-Йорк ; Мюнхен, 1963. – № 1. – С. 14–15.

Бібліографія праць проф. Д. Дорошенка за 1893–1942 рр. [Текст]. – Прага, 1942.

Борщак, І. Володимир Дорошенко [Текст] / І. Борщак // Україна. – Париж, 1950. – Ч. 4. – С. 282–284.

Володимир Дорошенко (Некролог) [Текст] // Київ. – Філадельфія, 1963. – № 3/4. – С. 71.

Гуменюк, М. Дорошенко Володимир Вікторович [Текст] / М. Гуменюк, В. Микитась // УЛЕ. – Київ, 1990. – Т. 2. – С. 96.

Данко, О. Володимир Дорошенко – праця для книжної культури [Текст] / О. Данко // 125 років Київської української академічної традиції: 1861–1986. – Нью-Йорк, 1993. – С. 419–442.

Дорошенко Володимир [Текст] / В. Дорошенко // Довідник з історії України: (А–Я). – Київ, 2001. – С. 222.

Дорошенко Володимир [Текст] // ЕУ. – Львів, 1993. – Т. 2. – С. 582.

Дорошенко Володимир Вікторович // Енциклопедія для видавця та журналіста [Текст] / Ю. В. Бондар, М. Ф. Головатий, М. І. Сенченко. – Київ, 2010. – С. 92.

Заїкін, В. Володимир Дорошенко [Текст] / В. Заїкін // Тризуб. – Париж, 1926. – Ч. 12. – С. 18–20.

Кобринська, А. В. Дорошенко – визначний бібліограф [Текст] / А. В. Кобринська // Листи до приятелів. – Нью-Йорк – Торонто, 1963. – № 11/12. – С. 13–17.

Королевич, Н. Ф. Володимир Дорошенко [Текст] / Н. Ф. Королевич // Українські бібліографи ХХ століття. – Київ, 1998. – С. 111–137. – Бібліогр.: с. 131–137.

Королевич, Н. Ф. Бібліографічна діяльність В. В. Дорошенка (1879–1963) [Текст] : біобібліографічний нарис / Н. Ф. Королевич. – Київ, 1995.

Листи Марії Грушевської до Володимира Дорошенка [Текст] : (1942–1943 рр.) // Зап. ЛНБ імені В. Стефаника. – Львів, 2004. – Вип. 12. – С. 464–494.

Микитка, С. Володимир Дорошенко [Текст] : з нагоди 75-річчя визначного вченого й громадянина / С. Микитка. – Філадельфія, 1955. – С. 11.

Міяковський, В. Володимир Вікторович Дорошенко (1879–1963): (у п'ятиліття смерти) [Текст] / В. Міяковський // Український історик. – Нью-Йорк ; Мюнхен, 1969. – № 1/3. – С. 46–55 ; № 4. – С. 30–37.

Мороз, М. О. Видатний бібліограф і літературознавець Володимир Дорошенко [Текст] / М. О. Мороз // Бібліотека Наукового товариства імені Т. Шевченка: книги і люди. – Львів, 1996. – С. 102–108.

Погребенник, Ф. П. Дорошенко Володимир [Текст] / Ф. П. Погребенник // Українські письменники : матеріали до біобібліографічного словника. – Київ, 1996. – Вип. 4. – С. 18.

Рибчинська, Н. Бібліографічна франкіана Володимира Дорошенка [Текст] / Н. Рибчинська // Вісник Львівського університету: Серія мистецтвознавство. – Вип. 6. – ЛНУ ім. І. Франка, 2006. – С. 121–129.

Романенчук, Б. До сторіччя Володимира Дорошенка. 1879–1979 [Текст] / Б. Романенчук. – [Б. М.] : «Українська книга», 1980. – № 1.

Супрунюк, О. Книгознавчі та бібліографічні праці В. В. Дорошенка періоду еміграції [Текст] : (1944–1963) / О. Супрунюк, Л. Дегтяренко // Наукові праці НБУВ. – Вип. 19. – Київ, 2007. – С. 479–487.

Супрунюк, О. Шевченкознавчі праці Володимира Дорошенка [Текст] / О. Супрунюк // Київська старовина. – 2000. – № 4. – С. 162–169.

Федотова, О. О. Внесок В. Дорошенка в українську літературну бібліографію [Текст] / О. О. Федотова // Тези XXV звіт. наук. конф. проф.-викл. складу і аспірантів фак. бібл.-інформ. систем за 1993–1994 навч. рік. – Київ, 1994. – С. 52–54.

Цибенко, І. Бібліотечно-бібліографічна діяльність В. Дорошенка в умовах розвитку української національної культури [Текст] / І. Цибенко // Вісник Книжкової палати. – 2019. – № 7. – С. 47–52.

Ясь, О. В. Дорошенко Володимир Вікторович [Текст] / О. Ясь // ЕІУ. – Київ, 2004. – Т. 2 : Г–Д. – С. 454.

Ясь, О. Дорошенко Володимир Вікторович [Текст] / О. Ясь // Українські історики ХХ століття : біобібліографічний довідник. – Київ, 2004. – Вип. 2, ч. 2. – С. 148–149.

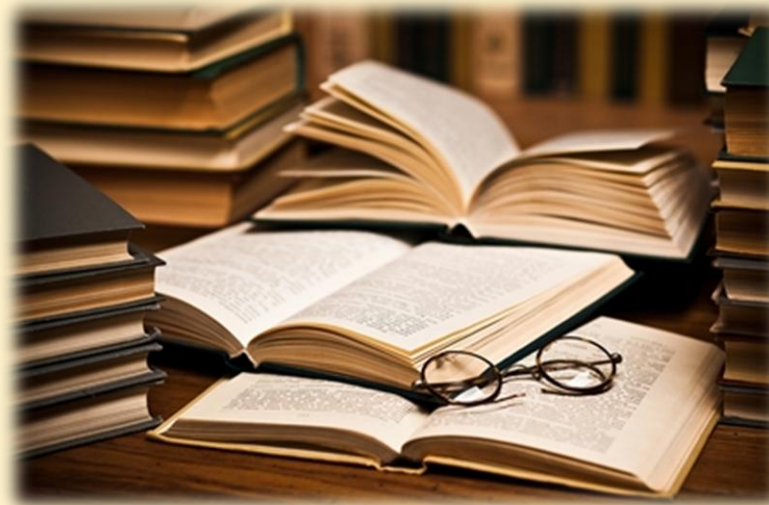
Матеріал підбрано за інформацією Інтернет-ресурсів:

<http://chtyvo.org.ua/search-google/>

http://esu.com.ua/search_articles.php?id=21039

<http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/>

<https://www.m-hrushevsky.name/uk/Guide/DoroshenkoVV.html>

Підготувала головний бібліограф Н. А. Чайка